
**INFORMACE O NAPLŇOVÁNÍ DEKÁDY ROMSKÉ INKLUZE
2005–2015 V ROCE 2014**

Úřad vlády České republiky
Sekce pro lidská práva
Oddělení kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny
a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny
Praha 2015

OBSAH

OBSAH.....	2
SEZNAM ZKRATEK.....	3
ÚVOD	4
1 O DEKÁDĚ ROMSKÉ INKLUZE 2005–2015	5
2 VZDĚLÁVÁNÍ.....	7
2.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU	7
2.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ.....	9
3 BYDLENÍ	16
3.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU	16
3.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ.....	16
4 ZAMĚSTNANOST.....	18
4.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU	18
4.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ.....	19
5 ZDRAVÍ.....	23
5.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU	23
5.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ.....	23
6 BOJ PROTI KORUPCI A ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ROMSKÝCH ŽEN A MUŽŮ.....	25

SEZNAM ZKRATEK

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CPIV	Centrum podpory inkluzivního vzdělávání
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	Dlouhodobé vzdělávání pedagogických pracovníků
EU	Evropská unie
IROP	Integrovaný regionální operační program
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NIP	Národní individuální program
NNO	Nestátní nezisková organizace
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
RAMPS	Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb ve vybraných školách a školských poradenských zařízeních
RIP	Regionální individuální program
RVP ZV LMP	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání žáků s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
SŠ	Střední škola
ŠVP	Školní vzdělávací program
ÚP ČR	Úřad práce ČR
ÚV ČR	Úřad vlády ČR
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
ZŠ	Základní škola

ÚVOD

Informace o naplňování Dekády romské inkluze 2005–2015 v roce 2014 byla vypracována na základě usnesení vlády ze dne 3. listopadu 2014 č. 902, ke Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2013.

Materiál vedle základních informací o této mezinárodní iniciativě obsahuje zejména informace o plnění úkolů Akčního plánu Dekády romské inkluze na období 2005–2015 (dále jen „Akční plán“) v roce 2014. Postupné naplňování akčních plánů členských států by mělo vést k eliminaci sociálního vyloučení Romů. Vláda ČR si pro období 2005–2015 zvolila jako prioritní oblasti intervence vzdělávání, zaměstnanost, bydlení a zdraví. Kromě těchto priorit se Dekáda zaměřuje i na průřezová témata jako je boj s diskriminací, rovné příležitosti romských žen a mužů a sociální soudržnost.

Do realizace Akčního plánu jsou v ČR zapojeny resorty zásadní pro romskou inkluzi. Jedná se o Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), které je gestorem opatření v oblasti vzdělávání, dále Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) jako realizátor opatření v oblasti zaměstnanosti a částečně i v oblasti bydlení, kde úkoly plní i Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) a Úřad vlády ČR (dále jen „ÚV ČR“). Na plnění úkolů Akčního plánu se podílí i Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) jako gestor opatření v oblasti zdraví. Tyto resorty se také prostřednictvím jimi vytvořených podkladů podílely na přípravě této informace.

1 O DEKÁDĚ ROMSKÉ INKLUZE 2005–2015

Do Dekády je zapojeno dvanáct zemí Evropy a čtyř zemí se statutem pozorovatele. ČR přistoupila k Dekádě dne 26. ledna 2005 usnesením vlády ČR č. 136 o přistoupení k mezinárodní iniciativě Dekáda romské inkluze 2005–2015. Mezinárodní iniciativu tvoří vedle ní Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko, Makedonie, Rumunsko, Slovensko, Srbsko, Černá Hora, Albánie, Bosna a Hercegovina a Španělsko. Makedonie, Norsko, Slovinsko, Spojené státy americké mají v rámci Dekády statut pozorovatele.

Klíčovými partnery jsou pro tuto mezinárodní iniciativu vlády zúčastněných zemí, NNO, mezinárodní instituce a romská občanská společnost, která zastupuje cílovou skupinu Romů a prosazuje naplnění jejich potřeb.

Stejně jako v předchozích letech směřovaly aktivity v rámci Dekády zejména k posílení sociálního začleňování Romů jako priority regionální a evropské politické agendy, k výměně zkušeností a vzájemného poučení, k zapojení Romů do rozhodování, která se jich týkají, k využití mezinárodních zkušeností a odborných znalostí s cílem urychlit řešení náročných otázek romské integrace a ke zvyšování povědomí veřejnosti o situaci Romů prostřednictvím aktivní celospolečenské diskuze.

Mezinárodní řídicí výbor představuje nejvyšší rozhodovací a koordinační těleso iniciativy na mezinárodní úrovni. Schvaluje mezinárodní priority a plánuje společné aktivity Dekády financované ze společného rozpočtu všech států. Výbor se setkává zpravidla dvakrát ročně a pořádá jej předsednický stát Dekády. Jeho úkolem je především koordinace aktivit Dekády na mezinárodní úrovni a monitoring naplňování akčních plánů členských států.

Každý ze zúčastněných států Dekády předsedá po dobu jednoho roku Mezinárodnímu řídicímu výboru, koordinuje mezinárodní aktivity iniciativy a aktivně komunikuje se Sekretariátem Dekády, který sídlí v Maďarsku. Od 01.07.2013 do 30.06.2014 Dekádě předsedala Černá Hora, od 01.07.2014 do 30.06.2015 Bosna a Hercegovina, která je poslední předsednickou zemí Dekády.

Aktivity probíhající v rámci Dekády na úrovni jednotlivých členských států má na starosti národní koordinátor. V roce 2014 tuto funkci vykonával ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu. Koordinace aktivit v ČR je v gesci poradního orgánu vlády Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny a Kanceláře Rady.

V rozpočtu ÚV ČR na rok 2014 bylo vyčleněno 61.994 Kč, které Kancelář Rady využila na financování akcí související s Dekádou romské inkluze 2005-2015.

Kancelář Rady každoročně pro potřeby Mezinárodního řídicího výboru Dekády zpracovává tzv. *Progress report* o vývoji situace Romů v ČR a o přijatých opatřeních k jejímu zlepšení za předchozí rok.

Aktivity uskutečněné v rámci Dekády v roce 2014

Dne 29.05.2014 Kancelář Rady společně se Slovem 21, z.s. a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) zorganizovala semináře *Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání pro romské děti*. Seminář byl zaměřen na přístup romských dětí ke kvalitnímu vzdělávání, mezi 50 účastníky byli vládní představitelé a romští rodiče, stejně jako zástupci občanské společnosti a mezinárodního společenství.

Dne 10.06.2014 proběhlo na ÚV ČR pracovní jednání občanských členů Rady vlády pro záležitosti romské menšiny k přípravě Strategie romské integrace do roku 2020. Členové Rady projednávali jednotlivé kapitoly Strategie, byli seznámeni s připomínkami veřejnosti k dokumentu a návrhem na vypořádání.

Dne 25.06.2014 se uskutečnil v Lichtenštejnském paláci ÚV ČR kulatý stůl ke Strategii romské integrace do roku 2020. Kulatý stůl byl uspořádán v souvislosti s přípravou Strategie romské integrace do roku 2020, jejíž pracovní verze byla dne 14.05.2014 zveřejněna na webových stránkách ÚV ČR za účelem umožnit veřejnosti, aby se zapojila do tvorby dokumentu. Připomínky byly shromažďovány do 28.05.2014 a poté vyhodnoceny. K vypořádání připomínek a projednání upravené verze Strategie byl uspořádán kulatý stůl, který byl mimo jiné určen pro autory připomínek a odbornou společnost tak, aby byli seznámeni s formou vypořádání a aktualizovanou verzí dokumentu.

Dne 20.08.2014 se v Hrzánském paláci ÚV ČR uskutečnil seminář pro krajské koordinátory pro romské záležitosti, terénní pracovníky a členy Rady vlády pro záležitosti romské menšiny zaměřený na možnosti využití finančních prostředků z ESI fondů na implementaci Strategie romské integrace do roku 2020. Představeny byly zejména připravované OP VVV, OP Z a IROP. Na semináři byl představen také návrh Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Seminář pořádala Kancelář Rady.

Dne 16.09.2014 proběhl v Hrzánském paláci ÚV ČR seminář určený pro potenciální žadatele o dotace v dotačním programu Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce. Seminář pořádala Kancelář Rady. Účastníci semináře byli seznámeni s podmínkami a cíli dotačního programu pro rok 2015, který byl v souladu s rozhodnutím Rady vlády pro záležitosti romské menšiny nově více zaměřen na komunitní práci. Účastníci semináře byli informováni odbornými zaměstnanci jak o obsahu dotačního řízení, tak o nejčastějších chybách, kterých se žadatelé o dotaci v minulosti dopouštěli.

Dne 01.10.2014 proběhl v Hrzánském paláci ÚV ČR seminář zaměřený na komunitně vedený místní rozvoj a místní akční skupiny. Seminář pro zástupce z neziskového sektoru připravil ÚV ČR ve spolupráci s nevládní organizací Slovo 21, z.s. a Otevřenou společností, o.p.s. Cílem semináře bylo přiblížit romským nevládním organizacím informace a kontakt s místními akčními skupinami, které sehrávají klíčovou roli v komunitní politice a v získávání finanční podpory z EU a národních programů. Místní akční skupiny jsou na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracují na rozvoji regionů.

Dne 20.11.2014 se v Hrzánském paláci ÚV ČR v Praze konalo třetí setkání ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiřího Dienstbiera, pracovníků ASZ a Kanceláře Rady s romskými osobnostmi a zástupci romských organizací. Setkání se zúčastnilo na padesát romských osobností, terénních pracovníků, aktivistů i pracovníků romských neziskových organizací z celé republiky. Na setkání byla probírána podoba operačních programů fondů EU v letech 2015–2020. Účastníci setkání byli seznámeni s tím, jak bude sociální začleňování podporováno z jednotlivých operačních programů, i s tím, jak budou některé prostředky rozdělovány v rámci koordinovaného přístupu k řešení situace v sociálně vyloučených lokalitách, podporovaného ministerstvy práce a sociálních věcí, místního rozvoje a školství, mládeže a tělovýchovy.

2 VZDĚLÁVÁNÍ

Plnění úkolů vyplývajících z Akčního plánu pro oblast vzdělávání je v gesci MŠMT. Usnesením č. 902 ze dne 3. listopadu 2014 vláda uložila ministru školství, mládeže a tělovýchovy podporovat průběžně inkluzi Romů a nadále pokračovat v naplňování Akčního plánu Dekády romské inkluze 2005–2015.

2.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU

V rámci Akčního plánu byly v části věnované vzdělávání pro resort školství vymezeny níže uvedené úkoly:

1. vytvoření komplexního systému předškolní péče pro sociokulturně znevýhodněné skupiny dětí;
2. zavedení mechanismů pro přístup ke vzdělání (bezplatná docházka v posledním roce mateřské školy) a jejich zapracování do školského zákona;
3. podpora revize financování škol normativy;
4. projednání s reprezentací vysokých škol mechanismus podpory romských studentů na vysokých školách;
5. zvýšení způsobilosti učitelů v oblasti multikulturního vzdělávání.

K jednotlivým úkolům jsou definovány indikátory měřitelnosti, na základě nichž lze sledovat pokrok při naplňování výše uvedených úkolů v čase. Jedná se o následující statistické údaje a indikátory:

- úspěšnost sociálně znevýhodněných dětí na základní škole;
- počet asistentů pedagoga pro sociálně znevýhodněné děti, žáky a studenty;
- počet přípravných ročníků a počet dětí, které je ve sledovaném roce navštěvovaly; zhodnocení vlivu přípravných tříd na připravenost dětí zvládat učivo na základní škole;
- počet sociálně znevýhodněných dětí vzdělávaných v hlavním vzdělávacím proudu;
- počet podpořených studentů na vysokých školách; počet studentů, kteří úspěšně ukončili studium, využití finanční prostředky, závěry ze specifických programů VŠ na podporu romských studentů;
- počet a zaměření aktivit v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a využití poznatků získaných na těchto seminářích v praxi.

V materiálu *Informace o naplňování Dekády romské inkluze 2005–2015 v roce 2011* byla pro MŠMT a jím řízené organizace formulována následující doporučení:

- naplnit požadavky vyplývající z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci D. H. a ostatní versus ČR a zajistit přednostní inkluzi sociálně znevýhodněných romských dětí v běžných školách hlavního vzdělávacího proudu; zabránit tomu, aby byly na základě sociálního znevýhodnění vzdělávány ve třídách určených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením, a to od zahájení povinné školní docházky;
- rozpracovat a následně implementovat v praxi vládou schválené strategické dokumenty, zejména Národní akční plán inkluzivního vzdělávání a Akční plán realizace Koncepce včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí; zajistit kontinuitu aktivit realizovaných v souvislosti s těmito strategiemi, zároveň posílit závazky vyplývající z těchto strategií pro odpovědné instituce tak, aby se nemohly vyhýbat plnění úkolů (stanovit tzv. S. M. A. R. T. definici cílů, nastavit systém průběžného vyhodnocování aktivit a vyhodnocování důsledně provádět);

- změnit způsob financování regionálního školství a zajistit, aby vzdělávání žáka se sociálním znevýhodněním doprovázel zvýšený normativ na vzdělávání, jako je tomu u kategorie žáků zdravotně postižených;
- maximálně podpořit reintegraci sociálně znevýhodněných romských žáků, kteří se aktuálně vzdělávají ve třídách určených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením dle vzdělávacího programu pro žáky s lehkým postižením do běžných škol hlavního vzdělávacího proudu. Za tímto účelem vytvořit účinné mechanismy průběžného hodnocení jejich školní úspěšnosti, přezkumu výsledků vyšetření školských poradenských pracovišť, na základě nichž byly tyto děti umístěny do tříd určených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením;
- vyhodnotit prostřednictvím nezávislé analýzy potřebnost a efektivitu základních škol praktických, vzdělávacích dle vzdělávacích programů určených pro žáky s lehkým mentálním postižením, v jednotlivých regionech s ohledem na potenciál jejich sociálně znevýhodněných žáků vzdělávat se v běžných školách a ty, které budou shledány jako nadbytečné převést do kategorie běžných škol, podpořit v nich vytvoření proinkluzivních podmínek tak, aby se zde mohli vzdělávat žáci se speciálními vzdělávacími potřebami;
- prostřednictvím České školní inspekce intenzivně monitorovat situaci romských dětí, žáků a studentů na všech úrovních vzdělávací soustavy a identifikovat pochybení škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k této cílové skupině, prostřednictvím nápravných opatření zajistit ochranu jejího práva na vzdělávání bez diskriminace. Za účelem odstranění těchto chyb zajišťovat antidiskriminační školení a metodickou podporu pracovníků škol a školských poradenských pracovišť;
- předcházet ve spolupráci se zřizovateli škol vzniku nových segregovaných škol s vysokým podílem romských žáků a podpořit prostřednictvím systémových programů a projektů desegregaci již existujících segregovaných škol nacházejících se v blízkosti sociálně vyloučených romských lokalit;
- prostřednictvím metodických pokynů a vzdělávání průběžně podporovat, aby testování romských dětí, žáků a studentů ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí prováděné školskými poradenskými zařízeními vycházelo z dobré znalosti přirozeného prostředí těchto dětí;
- posílit kompetence pracovníků ve školách a školských poradenských zařízeních prostřednictvím vzdělávání a metodické podpory tak, aby dokázali odborně a odpovědně zajistit informovaný souhlas zákonných zástupců se zařazením dítěte, žáka či studenta do školy, třídy nebo studijní skupiny zřízené pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu upraveného pro žáky se zdravotním postižením, zaměřit na tuto oblast činnost České školní inspekce;
- podporovat provázanost sociální a pedagogické intervence ve vztahu k sociálně znevýhodněným romským dětem, žákům a studentům, průběžně prostřednictvím dotačních programů resortu podporovat realizaci vzdělávacích a sociálních programů pro romské děti tak, aby bylo v romské populaci dosaženo srovnatelných studijních výsledků, jako je tomu ve skupině ostatních dětí;
- vytvořit metodický manuál pro pracovníky ve školství, jehož součástí budou kritéria, na jejichž základě budou schopní jasně identifikovat dítě, žáka či studenta se sociálním znevýhodněním;
- vytvořit standardní činnosti asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním, nastavit systém jejich metodické podpory a evaluace jejich činnosti; zahájit debatu na téma zefektivnění financování tohoto vyrovnávacího opatření;
- přijmout opatření, která znemožní zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním při základních školách vzdělávacích podle přílohy k RVP ZV LMP a současně podpořit základní školy hlavního vzdělávacího proudu při zřizování tohoto typu tříd.

2.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ

ÚKOL 1

Vytvoření komplexního systému předškolní péče pro sociálně znevýhodněné skupiny

Došlo k novelizaci zákona č. 561/2004 (školský zákon), který zpřísňuje podmínky odkladu povinné školní docházky s cílem omezit nadužívání odklad a stanoví bezplatnost posledního ročníku mateřské školy nejvýše na 12 měsíců v mateřských školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí.

Přípravné třídy základní školy – obec, svazek obcí nebo kraj mohou se souhlasem krajského úřadu zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které jsou sociálně znevýhodněné a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj.

V přípravných třídách je v současné době vzdělávání umožněno pouze sociálně znevýhodněným dětem. Aktuálně schvalovaná novela školského zákona zavede možnost vzdělávání v přípravných třídách pro všechny žáky. Jedním z očekávaných účinků tohoto opatření je i vyloučení rizika segregace romských žáků v rámci předškolního vzdělávání. Přípravné třídy budou i nadále zahrnuty do režimu podpůrných opatření (k 01.09.2016).

MŠMT má připravený věcný záměr novely ŠZ, kterým se připravuje zavedení posledního povinného ročníku předškolního vzdělávání (od roku 2017, po vytvoření kapacitních předpokladů).

MŠMT za účelem posílení kapacit MŠ připravilo v roce 2014 fond na Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky (V roce 2014 bylo schváleno 10 akcí v celkové výši 74,9 mil. Kč; předpokládá účast státního rozpočtu na financování fondu v období let 2014 – 2021 je ve výši 1.500 mil. Kč. Pro rok 2014 bylo alokováno z prostředků státního rozpočtu 100 mil. Kč.).

ÚKOL 2

Zavedení mechanismů pro přístup ke vzdělávání (bezplatná docházka v posledním roce MŠ) a jejich zapracování do školského zákona

Na základě novely školského zákona by se měl změnit způsob financování regionálního školství – normativ, který by byl vázán na podpůrné opatření dětí a žáků.

ÚKOL 3

Podpora revize financování škol normativy

MŠMT průběžně plní.

ÚKOL 4

Projednat s reprezentací vysokých škol mechanismus podpory romských studentů vysokých škol

Podpora socio-ekonomicky znevýhodněných studentů je jako prioritní oblast uvedena v Dlouhodobém záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011–2015 (kapitola Otevřenost), finanční prostředky na tuto podporu byly poskytnuty zejména z OP VK a rozvojových programů MŠMT, tato podpora však není explicitně určena pouze romským studentům.

ÚKOL 5

Podpora vzniku vzdělávací agentury (individuální projekt národní Centrum podpory inkluzivního vzdělávání)

Centrum podpory inkluzivního vzdělávání bylo financováno z OP VK jako individuální projekt národní. Realizátorem projektu byl Národní ústav vzdělávání. Cílem CPIV bylo ověření a nastavení podmínek inkluzivního vzdělávání zejména na základních školách a na práci s pedagogy. V rámci spolupráce pracovníků CPIV se školami byly vytvářeny i plány dlouhodobého vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP) škol.

Aktivity byly zaměřeny na:

1. Rozvoj systému poradenských služeb ve školách, nové přístupy v systému poradenských služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
2. Vytvoření a ověření ŠVP na pilotních školách, včetně zpracování výsledků a jejich komplexní využití; metodická, osvětová a informační podpora kurikulární reformy
3. Vytvoření systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení a rozvoj kompetencí pedagogů a pracovníků pracujících s dětmi a mládeží
4. Zavádění a pilotní ověřování programu a organizačních forem práce, které pozitivně ovlivní školní prostředí

Projekt byl v roce 2013 ukončen.

ÚKOL 6

Projednat s reprezentací vysokých škol:

- a) možnosti uzpůsobení vzdělávacích programů fakult vzdělávajících učitele s jasným zřetelem na průřezové téma multikulturality (úkol pro akreditační komisi),**
  - b) možnost přizpůsobení dalšího vzdělávání vysokoškolských pedagogů fakult vzdělávajících učitele ke změnám v kurikulu,**
  - c) definování problémů u školení v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků**
- (a na základě této definice pak vytvoření konkrétních školení se zřetelem na multikulturu)**

Téma multikulturality je jedním z akreditovaných témat vzdělávacích programů. Vzdělávání formou DVPP realizuje např. Národní institut pro další vzdělávání (dále jen NIDV) formou aktivit, které vyplývají z Implementačního plánu Strategie celoživotního učení ČR (2009 – 2015). Hlavním úkolem je v systému DVPP zajistit dostatečnou, pestrou a fundovanou nabídku vzdělávacích akcí umožňující v krátké době významně zvýšit kompetence učitelů v oblasti realizace inkluzivního vzdělávání. NIDV při přípravě a realizaci DVPP v oblasti inkluzivního vzdělávání spolupracuje s řadou institucí.

Metodická podpora a vzdělávání pracovníků školských poradenských zařízení probíhá v gesci Národního ústavu pro vzdělávání.

ÚKOLY PLYNOUCÍ Z RELEVANTNÍCH VĚCNÝCH DOPORUČENÍ PRO MŠMT UVEDENÝCH V MATERIÁLU INFORMACE O NAPLŇOVÁNÍ DEKÁDY ROMSKÉ INKLUZE V ROCE 2011

Jednoznačně ukotvit přednost individuální integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné základní škole. Ustanovení by mohlo být součástí §16 školského zákona např. v následujícím znění: „Žák se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně zdravotního postižení se přednostně vzdělává formou individuální integrace v základní škole“

Bylo zohledněno při formulaci novely §16 školského zákona.

Vypustit bez náhrady možnost zařazení žáka bez postižení do speciální třídy nebo školy podle ustanovení § 10 odst. 2 a ustanovení § 3 odst. 5 písm. a) a b) vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.

Vyhláška č. 103/2014 Sb. – novela vyhlášky o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných a vyhlášky o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, od 1. 9. 2014

- žáka bez zdravotního postižení nově nelze vzdělávat podle vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením, a to ani v případě jeho zařazení do třídy určené pro žáky se zdravotním postižením

Novelizovat vyhlášku č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky tak, aby školy již s účinností 1. 9. 2012 měly uloženou povinnost ministerstvu vykázat údaje o tom, zda vzdělávají žáky podle přílohy Rámcového vzdělávacího programu pro žáky s LMP a zároveň sdělily jejich přesný počet

Byla zpracována novelizace vyhlášky č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízení (vyhláška byla publikována ve Sbírce zákonů pod č. 131/2013), která zavedla pro školy povinnost vést evidenci počtu dětí vzdělávajících se v programech dle RVP ZV LMP, včetně informace, zda jsou tito žáci integrováni skupinově či individuálně. Tyto údaje jsou předávány MŠMT.

Naplnit požadavky vyplývající z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci D. H. a ostatní versus Česká republika a zajistit přednostní inkluzi sociálně znevýhodněných romských dětí v běžných školách hlavního vzdělávacího proudu; zabránit tomu, aby byly na základě sociálního znevýhodnění vzdělávány ve třídách určených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením a to od zahájení povinné školní docházky.

MŠMT v roce 2012 vypracovalo „Aktualizovaný akční plán k výkonu rozsudku D. H. a ostatní proti České republice“, který byl představen na jednání Výboru ministrů Rady Evropy a byl přijat pozitivně. Usnesení k němu bylo schváleno bez pozměňovacích návrhů.

Podle tohoto plánu MŠMT zavádí opatření, která efektivním způsobem zabrání jakýmkoliv cestám možné diskriminace a umožní přísnější kontrolu a metodické vedení na všech stupních poradenského, rozhodovacího a výkonného procesu. Opatření v Akčním plánu souvisejí se snahou zajistit všem dětem bez rozdílu rovný přístup ke vzdělání tak, jak ho garantuje Ústava ČR i školský zákon. Akční plán spočívá zejména v předložení návrhů změn zákonných a podzákonných norem.

Rozpracovat a následně implementovat v praxi vládou schválené strategické dokumenty, zejména Národní akční plán inkluzivního vzdělávání a Akční plán realizace Koncepce včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí; zajistit kontinuitu aktivit realizovaných v souvislosti s těmito strategiemi, zároveň posílit závazky vyplývající z těchto strategií pro odpovědné instituce tak, aby se nemohly vyhýbat plnění úkolů (stanovit tzv. S.M.A.R.T definici cílů, nastavit systém průběžného vyhodnocení aktivit a vyhodnocení důsledně provádět).

Národní akční plán inkluzivního vzdělávání byl MŠMT v roce 2012 revidován. V rámci revize byl připraven Akční plán pro výkon rozsudku Evropského soudu pro lidská práva v případě D. H. a ostatní proti České republice „Rovné příležitosti“, který nahradil původní Národní akční plán inkluzivního vzdělávání a byl přijat Výborem ministrů Rady Evropy na jednání v prosinci 2012. Dokument je plně v souladu se strategickými dokumenty MŠMT – Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.

Maximálně podpořit reintegraci sociálně znevýhodněných romských žáků, kteří se aktuálně vzdělávají ve třídách určených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením dle vzdělávacího programu pro žáky s lehkým postižením do běžných škol hlavního vzdělávacího proudu. Za tímto účelem vytvořit účinné mechanismy průběžného hodnocení jejich školní úspěšnosti, přezkumu výsledků vyšetření školských poradenských pracovišť, na základě nichž byly tyto děti umístěny do tříd určených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením.

Od 2014 MŠMT ve spolupráci s ČŠI realizuje vždy v jarních měsících pravidelná roční šetření ve školských poradenských zařízeních. Cílem těchto šetření je zjištění implementace systémových opatření (např. opatření stanovená legislativními předpisy – vyhláškami č. 72/2005 Sb. a 73/2005 Sb.) v oblasti diagnostik a praxe ve vystavování doporučení pro zařazování žáků do příslušných vzdělávacích programů školskými poradenskými zařízeními tak, aby bylo možné tato data porovnávat se skutečným stavem následně ve školách.

Ze statistické ročenky jednoznačně vyplývá trend, kdy je vzdělávací systém prostupný a žáci se z programu RVP ZV LMP integrují do programu RVP ZV. V případě romských žáků je meziroční nárůst 444 žáků vzdělávajících se nyní podle RVP ZV.

Změnit způsob financování regionálního školství a zajistit, aby vzdělávání žáka se sociálním znevýhodněním doprovázel zvýšený normativ na vzdělávání, jako je tomu u kategorie žáků zdravotně postižených¹.

Na základě navrhované novely školského zákona by se měl změnit způsob financování regionálního školství – cílem je nastavení podpůrných opatření nárokových pro žáky, kteří je pro plnohodnotné vzdělávání potřebují. Školský zákon (již od roku 2004) ukládá bezplatně poskytovat všem žákům ZŠ učebnice a učební texty (se schvalovací doložkou). Na SŠ jsou zřizovány fondy učebnic a učebních textů a to nejméně pro 10 % žáků SŠ; tento fond je určen pro žáky se sociálním znevýhodněním a žákům v hmotné nouzi.

MŠMT toto opatření plní prostřednictvím dotačního programu na podporu sociálně znevýhodněných žáků středních škol a studentů VOŠ (zajištění finanční a materiální podpory vzdělávání romských žáků a studentů ve SS, VOŠ a konzervatořích). Od roku 2012 bylo poskytnuto celkem 18,3 mil. Kč.

Vyhodnotit prostřednictvím nezávislé analýzy potřebnost a efektivitu základních škol praktických vzdělávacích dle vzdělávacích programů určených pro žáky s lehkým mentálním postižením v jednotlivých regionech s ohledem na potenciál jejich sociálně znevýhodněných žáků vzdělávat se v běžných školách a ty, které budou shledány jako nadbytečné, převést do kategorie běžných škol, podpořit vytvoření proinkluzivních podmínek v nich tak, aby se zde mohli vzdělávat žáci se speciálními vzdělávacími potřebami.

Je zohledněno v rámci realizace standardní inspekční činnosti v oblasti základního vzdělávání ve výročních zprávách ČŠI.

Současně Národní ústav pro vzdělávání analyzoval vzdělávání žáků podle RVP ZV a RVP ZV LMP. Výsledkem analýzy je aktuální práce na zrušení přílohy LMP a nahrazení prostřednictvím rozšíření kapitoly 8 RVP ZV. Cílem je nastavení parametrů pro vzdělávání žáků s LMP, která nebudou postavena primárně na redukci učiva, ale na jiných pedagogických přístupech k těmto žákům.

Prostřednictvím České školní inspekce intenzivně monitorovat situaci romských dětí, žáků a studentů na všech úrovních vzdělávací soustavy a identifikovat pochybení škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k této cílové skupině, prostřednictvím nápravných opatření zajistit ochranu jejího práva na vzdělávání bez diskriminace. Za účelem odstranění těchto chyb zajišťovat antidiskriminační školení a metodickou podporu pracovníků škol a školských poradenských pracovišť.

ČR za účelem monitoringu naplňování výkonu rozsudku D. H. a ostatní proti České republice zavedla od roku 2013 každoroční šetření k zjištění počtu romských žáků vzdělávaných v programech podle přílohy RVP ZV LMP. Cílovým indikátorem je postupná klesající tendence počtu romských žáků v těchto programech až k dosažení odpovídajícího poměru vůči poměru počtu romských žáků k běžné populaci. V dlouhodobém horizontu pak vzdělávání všech žáků (včetně žáků s indikací LMP) v programech RVP ZV bez přílohy. V březnu 2014 proběhlo první šetření ČŠI ve školských poradenských zařízeních. Cílem

¹ Na romské děti, žáky a studenty ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí je zde nahlíženo jako na děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním. Definice sociálního znevýhodnění je vymezena v ustanovení § 16, v odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

těchto šetření je zjištění implementace systémových opatření (např. opatření stanovená legislativními předpisy – vyhláškami č. 72/2005 Sb. a 73/2005 Sb.) v oblasti diagnostik a praxe ve vystavování doporučení pro zařazování žáků do příslušných vzdělávacích programů školskými poradenskými zařízeními tak, aby bylo možné tato data porovnávat se skutečným stavem následně ve školách.

Předcházet ve spolupráci se zřizovateli škol vzniku nových segregovaných škol s vysokým podílem romských žáků a podpořit prostřednictvím systémových programů a projektů desegregaci již existujících segregovaných škol nacházejících se v blízkosti sociálně vyloučených romských lokalit.

Jedním z opatření Strategie romské integrace do roku 2020 je realizace analýzy škol, které vykazují vyšší počet žáků z marginalizovaných skupin. Výstupem analýzy by měl být návrh, jak danou situaci řešit na základě zjištěných objektivních příčin.

MŠMT ve spolupráci s Open society fund podporuje vznik Krajských plánů inkluzivního vzdělávání (např. Karlovarský kraj), kdy kraj ve spolupráci s nestátním neziskovým sektorem nastavuje podmínky pro efektivní zavedení inkluzivní praxe na svém území.

Prostřednictvím metodických pokynů a vzdělávání průběžně podporovat, aby testování romských dětí, žáků a studentů ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí prováděné školskými poradenskými zařízeními vycházelo z dobré znalosti přirozeného prostředí těchto dětí.

MŠMT v roce 2013-2014 vyhlásilo nový rozvojový program „Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji“. Cílem tohoto programu je poskytnout právníkům osobám vykonávajícím činnost školského poradenského zařízení (dále jen „právníká osoba“) všech zřizovatelů vymezených § 160 odst. 1 a 2 školského zákona neinvestiční finanční prostředky účelově určené na nákup akreditovaných vzdělávacích programů a diagnostických nástrojů *zaměřených na diagnostiku kognitivních schopností dětí a žáků využitelných při rozhodování o zařazení dítěte do vhodného vzdělávacího programu*. Školským poradenským zařízením tak bude umožněno rozšířit si diagnostickou základnu tak, aby poradenští odborníci mohli při diagnostice využívat více diagnostických nástrojů a kombinovat různé diagnostické přístupy.

V současnosti program pokračuje, situace je taková, že každé poradenské zařízení již disponuje alespoň jedním nástrojem spolu s provzdělanou osobou k jeho využívání.

Posílit kompetence pracovníků ve školách a školských poradenských zařízeních prostřednictvím vzdělávání a metodické podpory tak, aby dokázali odborně a odpovědně zajistit informovaný souhlas zákonných zástupců se zařazením dítěte, žáka či studenta do školy, třídy nebo studijní skupiny zřízené pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu upraveného pro žáky se zdravotním postižením, zaměřit na tuto oblast činnost České školní inspekce.

Vzdělávání probíhá formu DVPP. NIDV je jedním z realizátorů aktivit, které vyplývají z Implementačního plánu Strategie celoživotního učení ČR (2009–2015). Hlavním úkolem je v systému DVPP zajistit dostatečnou, pestrou a fundovanou nabídku vzdělávacích akcí umožňující v krátké době významně zvýšit kompetence učitelů v oblasti realizace inkluzivního vzdělávání. NIDV při přípravě a realizaci DVPP v oblasti inkluzivního vzdělávání spolupracuje s řadou institucí.

Metodická podpora a vzdělávání pracovníků školských poradenských zařízení probíhá v gesci Národního ústavu pro vzdělávání.

Podporovat provázanost sociální a pedagogické intervence ve vztahu k sociálně znevýhodněným romským dětem, žákům a studentům, průběžně prostřednictvím dotačních programů resortu podporovat realizaci vzdělávacích a sociálních programů pro romské děti tak, aby bylo v romské populaci dosaženo srovnatelných studijních výsledků, jako je tomu ve skupině ostatních dětí.

MŠMT podporuje průběžně prostřednictvím dotačních programů Podpora integrace romské komunity, finanční objem cca. 14 mil. Kč a Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků SŠ a studentů VOŠ, finanční objem cca 5 mil. Kč. Oba programy jsou zveřejňovány na www.msmt.cz.

Vytvořit metodický manuál pro pracovníky ve školství, jehož součástí budou kritéria, na jejichž základě budou schopní jasně identifikovat dítě, žáka či studenta se sociálním znevýhodněním.

Sociální znevýhodnění je jednoznačně definováno §16 zákona č. 561/2004 Sb., v platném znění.

Vytvořit standardní činnosti asistenta pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním, nastavit systém jejich metodické podpory a evaluace jejich činnosti; zahájit debatu na téma zefektivnění financování tohoto vyrovnávacího opatření.

Standardní činnost asistenta pedagoga je definována § 7 vyhlášky č. 73/2005 Sb., v platném znění. V roce 2014 byl Národním ústavem pro vzdělávání vytvořen metodický materiál ke zřizování funkce asistenta pedagoga, který bude do 30.03.2015 zveřejněn.

Současně metodické materiály využitelné pro funkci asistentů pedagoga vznikaly v rámci projektů OP VK (např. CPIV, RAMPS VIP III, SPIV).

Přijmout opatření, která znemožní zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním při základních školách vzdělávajících podle přílohy k RVP ZV pro žáky s lehkým mentálním postižením a současně podpořit základní školy hlavního vzdělávacího proudu při zřizování tohoto typu tříd.

V přípravných třídách je v současné době vzdělávání umožněno pouze sociálně znevýhodněným dětem. Novela školského zákona zavede možnost vzdělávání v přípravných třídách pro všechny žáky. Jedním z očekávaných účinků tohoto opatření je i vyloučení rizika segregace romských žáků v rámci předškolního vzdělávání. Přípravné třídy budou i nadále zahrnuty do režimu podpůrných opatření (k 01.09.2016).

MŠMT má připravený věcný záměr novely ŠZ, kterým se připravuje zavedení posledního povinného ročníku předškolního vzdělávání (od roku 2017, po vytvoření kapacitních předpokladů).

MŠMT za účelem posílení kapacit MŠ připravilo v roce 2014 fond na Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky (V roce 2014 bylo schváleno 10 akcí v celkové výši 74,9 mil. Kč; předpokládá účast státního rozpočtu na financování fondu v období let 2014 – 2021 je ve výši 1.500 mil. Kč. Pro rok 2014 bylo alokováno z prostředků státního rozpočtu 100 mil. Kč).

3 BYDLENÍ

Na plnění úkolů Akčního plánu Dekády romské inkluze 2005–2015 pro oblast bydlení se podílí Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, MPSV a MMR. Usnesením č. 902 ze dne 3. listopadu 2014 bylo ministru pro místní rozvoj a ministru práce a sociálních věcí uloženo nadále pokračovat v naplňování Akčního plánu Dekády romské inkluze 2005–2015.

3.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU

Akční plán ukládá těmto subjektům naplňování níže uvedených úkolů:

- zajistit rovný přístup Romů ke všem formám bydlení;
- předcházet ztrátě bydlení u romských domácností;
- reintegrovat sociálně vyloučené Romy;
- zlepšit přístup chudých romských domácností k bydlení.

K jednotlivým úkolům jsou definovány indikátory měřitelnosti:

- změna postupů při řešení, která nastane díky rozhodnutím v individuálních kauzách (mediací nebo soudně);
- podíl samospráv s romskými ghety, které zaměstnávají terénní sociální pracovníky.
- podíl úspěšných intervencí k prevenci vystěhování romských domácností;
- počet samospráv s romskými ghety zapojených do programu (nepřímý indikátor);
- počet Romů, kteří se díky tomuto programu úspěšně integrovali (přímý indikátor).

V materiálu Informace o naplňování Dekády romské inkluze 2005–2015 v roce 2011 byla vymezena pro oblast bydlení následující doporučení:

- navrhnout ve spolupráci s MPSV komplexní řešení sociálního bydlení, vymezit cílovou skupinu oprávněných osob, na které se bude sociální bydlení zaměřovat a vytvořit nástroje pro prevenci a řešení sociálního a prostorového vyloučení;
- podporovat rozvoj inovativních koncepcí sociálních forem bydlení, otevírat prostor pro výměnu zkušeností, sběr a šíření přenositelných příkladů dobré praxe na regionální, národní i mezinárodní úrovni;
- provázat v následujícím programovacím období využívání evropských strukturálních fondů EU s tvorbou a naplňováním integrovaných plánů rozvoje měst zaměřujících se na odstranění prostorové segregace Romů a zajištění rovného přístupu k bydlení.

3.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ

ÚKOL 1

Zajištění rovného přístupu Romů ke všem formám bydlení.

MMR každoročně zpracovává podklad pro zprávu o plnění Úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace.

ÚKOL 2

Prevence ztráty bydlení romských domácností

Úkol ze strany MPSV plněn, avšak bez aspektu etnicity. V oblasti dávkové podpory představují preventivní opatření nepojistné sociální dávky příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory a doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi. Prostřednictvím těchto dávek stát pomáhá nízkopříjmovým osobám a domácnostem a osobám a domácnostem v hmotné nouzi, které nemají dostatek prostředků ve vztahu k nákladům na bydlení, s úhradou nákladů spojených s bydlením pro zajištění udržitelnosti bydlení. Novým preventivním opatřením navázaným na doplatek na bydlení je povinnost informovat obce o zahájení sociální práce s cílem nalézt pro klienta v nestandardní formě bydlení vhodné bydlení.

ÚKOL 3

Reintegrace sociálně vyloučených Romů

MMR každoročně poskytuje dotace na výstavbu nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu Podpora výstavby podporovaných bytů. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace – věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života. Pro bydlení Romů ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených lze využít dotační titul Vstupní byt. Vstupní byty jsou určeny jako sociální bydlení pro osoby s nízkými příjmy, které jsou v nepříznivé sociální situaci způsobené sociálními okolnostmi jejich života a které ani při využití všech stávajících nástrojů sociální a bytové politiky nemají přístup k bydlení.

ÚKOL 4

Zlepšení přístupu chudých romských domácností k bydlení

MMR prostřednictvím Odboru politiky bydlení trvale spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi, kterým každoročně poskytuje z kapitoly MMR finanční příspěvek na jejich činnost, a to v rámci programu *Ochrana spotřebitele a ochrana nájemních vztahů: právně osvětová činnost v oblasti bydlení*. Hlavní činností MMR podporovaných NNO je poskytování právní a odborné pomoci veřejnosti zejména při řešení široké škály problémů v celé oblasti bydlení.

ÚKOLY PLYNOUCÍ Z RELEVANTNÍCH VĚCNÝCH DOPORUČENÍ PRO MMR A MPSV UVEDENÝCH V MATERIÁLU INFORMACE O NAPLŇOVÁNÍ DEKÁDY ROMSKÉ INKLUZE V ROCE 2011

MPSV připravuje Konceptci sociálního bydlení.

4 ZAMĚSTNANOST

Plnění úkolů v oblasti zaměstnanosti je v gesci MPSV. Usnesením č. 902 ze dne 3. listopadu 2014 uložila vláda ČR ministru práce a sociálních věcí nadále pokračovat v naplňování Akčního plánu Dekády romské inkluze 2005–2015.

4.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU

V rámci Akčního plánu, v části zaměstnanost, jde o naplňování níže uvedených úkolů:

- zvýšit efektivitu zprostředkování zaměstnání Romů na trhu práce přes propojení již existujících nástrojů – rekvalifikace a odborné výuky; využívání individuálních akčních plánů při sladování poptávky s nabídkou; tvorby volných míst pro Romy (formou daňových úlev, zřizováním chráněných dílen);
- zvýšit motivaci k zaměstnávání Romů prostřednictvím změny poměru výše sociální dávky a minimální mzdy;
- zefektivnit a rozšířit pracovní přípravu mladých Romů;
- podporovat NNO v rozvoji programů zaměřených na trénink, vzdělávání Romů a zprostředkování zaměstnání;
- podporovat zaměstnavatele zaměstnávající dlouhodobě nezaměstnané Romy;
- dokončit legislativní změny v oblasti antidiskriminačního zákona;
- průběžně školit pracovníky úřadů práce v oblasti antidiskriminačních opatření;
- realizovat propagační akce zaměřené na podnikatele cílené na zvýšení jejich ochoty zaměstnávat Romy.

K jednotlivým cílům jsou definovány indikátory měřitelnosti. Jedná se o následující statistické údaje a indikátory:

- zvýšení podílu podporovaného zaměstnání Romů o 5–10 % ročně v porovnání s neromskou populací;
- zvýšení počtu romských absolventů profesní přípravy (řemesel) o 10 % ročně;
- zkrácení průměrné délky dlouhodobé nezaměstnanosti u Romů o polovinu;
- zvýšení počtu malých a středních podniků provozovaných Romy a zaměstnávajících Romy;
- dosažení 50% zvýšení zaměstnanosti v ghettoizovaných lokalitách v průběhu Dekády;
- změna vnímání podnikatelů při zaměstnávání Romů.

Informace o naplňování Dekády romské inkluze 2005–2015 za rok 2011 doporučila MPSV:

- podporovat průběžně monitoring a evaluaci programů aktivní politiky zaměstnanosti, sledovat do jaké míry reagují na specifické potřeby romských uchazečů o zaměstnání na trhu práce;
- podporovat na lokální úrovni za účelem zvýšení zaměstnanosti Romů partnerství a spolupráci mezi úřady práce, místní samosprávou a NNO k zajištění koordinace aktivní politiky zaměstnanosti, veřejné služby a aktivit směřujících k sociálnímu začleňování a ke zvýšení participace Romů na trhu práce;
- reformovat veřejné služby zaměstnanosti tak, aby se zvýšila individualizace podpory znevýhodněných Romů, jejich účast v rekvalifikačních programech a programech pro profesní výcvik; zajistit odborné vzdělávání pracovníků veřejných služeb

zaměstnanosti tak, aby byli schopní reagovat na specifické potřeby uchazečů o zaměstnání ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí;

- podporovat sociální podnikání ve vztahu k obtížně zaměstnatelným Romům a pilotní ověřování inovativních projektů zaměřených na zvýšení participace Romů na trhu práce, identifikovat v rámci poskytnuté dotační podpory z evropských strukturálních fondů v programovacím období 2007–2013 příklady úspěšných projektů a otevírat prostor pro výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe na regionální, národní i mezinárodní úrovni;
- monitorovat výskyt diskriminace a šířit principy rovného zacházení s romskými uchazeči o zaměstnání na trhu práce, působit na postoje zaměstnavatelů a stimulovat jejich zájem o zaměstnávání a rovné zacházení s romskými zaměstnanci;
- podporovat realizaci programů prevence budoucí nezaměstnanosti mladistvých romských uchazečů o zaměstnání zaměřených zejména na profesní vzdělávání, profesní poradenství a pracovní výcvik s možností získání osvědčení o absolvování výcviku.

4.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ

ÚKOL 1

Zvýšení efektivity zprostředkování zaměstnání Romů na trhu práce přes propojení již existujících nástrojů

ÚP ČR realizuje nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti. Propojování jednotlivých nástrojů je prováděno také v rámci regionálních individuálních projektů, které jsou realizovány krajskými pobočkami ÚP ČR. Tyto projekty jsou koncipovány jako komplexní programy tvořené různorodými aktivitami, které jsou kombinovány tak, aby odpovídaly potřebám jednotlivých skupin uchazečů o zaměstnání v daných regionech a rovněž, aby byly v souladu s aktuálními potřebami trhu práce.

Jedním z faktorů vysoké nezaměstnanosti romských uchazečů o zaměstnání je skutečnost, že obývají oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti. Při umísťování Romů na trh práce se vychází z individuální dosažené kvalifikace, možností a schopností uchazeče o zaměstnání. Klientům ÚP ČR nabízí dle vhodnosti možnost zapojení v RIP a NIP. ÚP ČR nabízí ke zvýšení možnosti uplatnění na trhu práce vypracování individuálního akčního plánu dle potřeb jednotlivce. Při zprostředkování zaměstnání je jednou z mnohé pomoci Romům výběr vhodného pracovního místa, další z možností je volba tzv. prostupného zaměstnávání. Osvědčenou alternativou v nejednom případě se jeví kombinace rekvalifikace a podpora samostatně výdělečné činnosti.

ÚKOL 2

Zvýšení motivace k zaměstnávání Romů prostřednictvím změny v poměru výše sociálních dávek a minimální mzdy

Úkol splněn, avšak bez aspektu etnicity. Zvýšení minimální mzdy, k němuž došlo od srpna 2013 a následně také od ledna 2015, při současné nevalorizaci životního a existenčního minima (kalkulační základ pro dávky pomoci v hmotné nouzi) rozevřelo nůžky mezi pracovními příjmy a dávkami a posílilo motivaci k přijetí zaměstnání a setrvání v něm.

ÚKOL 3

Pracovní příprava mladých Romů

Příprava na výkon budoucího povolání se provádí v rámci počátečního vzdělávání, které spadá do kompetence MŠMT. V případě resortu MPSV se provádí v rámci rekvalifikačních kurzů, jejichž realizace je však etnicky neutrální a vstoupit do nich může jakýkoliv uchazeč o zaměstnání, jehož stávající kvalifikace neodpovídá potřebám trhu práce (případně nemá kvalifikaci žádnou).

Příprava k práci přímo při výkonu povolání, resp. získání pracovní zkušenosti/praxe, je podporována v rámci regionálních individuálních projektů „Odborné praxe pro mladé do 30 let“ (kombinace rekvalifikací, dotovaného místa a příspěvku na mentora nově přijatého zaškoleného zaměstnance). Rovněž je umožněno získat v rámci dotovaných míst (společensky účelná pracovní místa) pracovní zkušenost v institucích veřejné správy. V neposlední řadě jsou realizovány projekty na podporu stáží pro uchazeče o zaměstnání či žáky a studenty posledních ročníků škol.

ÚP ČR nyní realizuje v rámci svých krajských poboček dva regionální individuální projekty zaměřené na sociálně vyloučené lokality v Ústeckém a Moravskoslezském kraji. Hlavním cílem těchto projektů je pomoci lidem, kteří často čelí kumulaci hendikepů tvořených zpravidla stavem vlastní zadluženosti, která brání přijmout legální zaměstnání z obavy před exekucí, nedostatečnou kvalifikací, často nepřesahující stupeň základního vzdělání, nepřipraveností na formální pravidla trhu práce a stavem hmotné nouze, při němž třeba i náklady na dojíždění jsou výraznou bariérou pro získání zaměstnání. Projekty jsou svými aktivitami navrženy tak, aby poskytly lidem z cílové skupiny pomoc při překonávání těchto obtíží, a to formou individuálního a skupinového poradenství, motivací a aktivizací, rekvalifikací, pracovní asistencí včetně doprovodů na pracovní pohovory a zprostředkování podporovaného zaměstnání s využitím pracovní asistence ještě po dobu několika prvních týdnů na novém pracovišti účastníků. K 31.12.2014 vstoupilo do těchto projektů 1270 osob a 495 účastníkům se podařilo zprostředkovat zaměstnání.

Dále také ÚP ČR realizuje 10 regionálních individuálních projektů zaměřených na dlouhodobě evidované uchazeče o zaměstnání, které cíleně a komplexně reagují na potřeby cílové skupiny. Uchazečům je tak v rámci těchto projektů poskytnuta individuální péče a pomoc. Projekty nabízí celou škálu aktivit, a to od motivačních, školicích a poradenských, až ke zprostředkování zaměstnání a podpoře pracovních míst. Celkem bude ve výše zmíněných projektech podpořeno cca 6.000 osob a celkové finanční prostředky činí přes 470 mil. Kč.

ÚKOL 4

Podpora nestátních neziskových organizací v rozvoji programů zaměřených na trénink, vzdělávání Romů a zprostředkování

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, poskytuje MPSV ze své rozpočtové kapitoly 313 finanční podporu registrovaným poskytovatelům sociálních služeb, a to bez ohledu na národnostní či etnickou příslušnost poskytovatelů nebo uživatelů sociálních služeb. Romská menšina není definována jako specifická cílová skupina příjemců služeb. Existují však služby zaměřené na cílovou skupinu etnické menšiny obecně. Této skupině jsou poskytovány především služby odborného sociálního poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní programy a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, v menší míře pak služby sociální rehabilitace a některé další. Z údajů poskytnutých od MPSV lze přímo identifikovat, kolik finančních

prostředků bylo přerozděleno ve prospěch poskytovatelů sociálních služeb zabývajících se cílovou skupinou etnických menšin.

ÚKOL 5

Podpora zaměstnavatelů zaměstnávajících dlouhodobě nezaměstnané

Osoby dlouhodobě nezaměstnané jsou cílovou skupinou nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, včetně dotovaných pracovních míst (veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa). Tyto nástroje však primárně podporují uchazeče o zaměstnání, resp. osoby na trhu práce znevýhodněné, nikoliv zaměstnavatele. V rámci nástrojů zaměřených na vytváření pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané osoby (a jiné znevýhodněné osoby), je zaměstnavatelům poskytován příspěvek na refundaci mzdových nákladů, které zaměstnavatel vynaložil v souvislosti se zaměstnáváním podporovaných osob, maximálně však po dobu 12 měsíců. Zaměstnavatelé jsou rovněž podporováni při zřizování pracovních míst v rámci nástroje společensky účelné pracovní místo zřízené, kdy je poskytován příspěvek na nákup vybavení souvisejícího s nově vytvořeným pracovním místem pro uchazeče o zaměstnání, včetně dlouhodobě nezaměstnané osoby. Dlouhodobě nezaměstnaní jsou podporováni primárně, neboť dlouhodobě je jedním z kritérií poskytnutí podpory v rámci uvedených nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti doba evidence podpořeného uchazeče o zaměstnání alespoň 5 měsíců, resp. předpoklad, že individuální charakteristiky uchazeče o zaměstnání mu neumožní získat pracovní uplatnění dříve.

K podpoře dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání bylo v roce 2014 přijato a realizováno opatření *aktivizační pracovní příležitost*, která umožňuje dlouhodobě nezaměstnanému uchazeči o zaměstnání získat krátkodobé pracovní uplatnění s omezeným rozsahem. ÚP ČR poskytuje příspěvek zaměstnavateli, který na základě pracovní smlouvy, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti přijme uchazeče o zaměstnání k výkonu práce na dobu max. třech měsíců v rozsahu max. 40 hodin týdně. Aktivizační pracovní příležitost je realizována v režimu tzv. nekolidujícího zaměstnání, kdy je uchazeč o zaměstnání nadále veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Opatření přispívá k obnově pracovních návyků a sociálních kontaktů a rovněž ke zlepšení příjmové situace dlouhodobě nezaměstnaného uchazeče o zaměstnání.

Ve směrnicih generálního ředitele ÚP ČR, které zpracovávají agendu realizace aktivní politiky zaměstnanosti, je zapracována podpora zaměstnavatelů, kteří vytvářejí pracovní místa pro dlouhodobě evidované uchazeče o zaměstnání. V roce 2015 mohou získat zaměstnavatelé na společensky účelné pracovní místo, vyhrazené pro uchazeče o zaměstnání vedeného v evidenci déle než 24 měsíců, příspěvek až ve výši 24.000 Kč měsíčně.

ÚKOL 6

Dokončení legislativních změn v oblasti antidiskriminačních opatření

Podle ustanovení § 4 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, jsou účastníci právních vztahů povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání. Při uplatňování zaměstnání je zakázána jakákoliv diskriminace.

Rovné zacházení a právní prostředky ochrany před diskriminací je upraveno zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ÚKOL 7

Školení pracovníků úřadů práce v oblasti anti-diskriminačních opatření

Obecně je problematika rovných příležitostí součástí vstupního vzdělávání, které absolvují všichni noví zaměstnanci ÚP ČR. V současnosti je ve spolupráci se Slovo 21, z.s. připravován praktický seminář zaměřený na komunikaci s Romy.

ÚKOL 8

Propagační akce zaměřené na podnikatele

Spolupráci se zaměstnavateli na regionální úrovni, včetně různých seminářů a informačních kampaní regionální povahy, provádí ÚP ČR. Ten zároveň provádí pravidelnou monitorovací činnost na trhu práce včetně poskytování poradenství a informací podnikatelům.

5 ZDRAVÍ

Úkoly ke zlepšení situace Romů v oblasti zdraví jsou v gesci ministerstva zdravotnictví (dále jen MZ). Usnesením č. 902 ze dne 3. listopadu 2014 uložila vláda ČR ministru zdravotnictví pokračovat v naplňování Akčního plánu Dekády romské inkluze 2005–2015.

5.1 ÚKOLY AKČNÍHO PLÁNU

V rámci Akčního plánu v části vzdělávání jde o naplňování níže uvedeného úkolu:

- implementovat program „zdravotně sociálního pomocníka“ na krajích a obcích. K úkolu je definován indikátor měřitelnosti: počet klientů zdravotně sociálních pomocníků.

V Informaci o naplňování Dekády romské inkluze 2005–2015 v roce 2011 zaznělo ve vztahu k MZ následující doporučení:

- podporovat osvětu a zvýšení informovanosti sociálně vyloučených Romů o zdravém životním stylu, o fungování systému zdravotní péče, včetně prevence zaměřené specificky na mladé Romy a na téma plánovaného rodičovství;
- podporovat realizaci preventivních programů cílených na sociálně vyloučené Romy zaměřených na oblast prevence užívání návykových látek a patologické hráčství;
- podporovat vzdělávání zdravotnických pracovníků o specifických kulturně a sociálně podmíněných faktorech, které ovlivňují zdravotní stav menšin a to jak v rámci pregraduálního, tak i postgraduálního studia;
- podporovat průběžně longitudinální epidemiologická šetření zdravotního stavu sociálně vyloučených skupin obyvatelstva zaměřená na identifikaci faktorů, které zdravotní stav ovlivňují a nerovností v přístupu ke zdravotní péči. Na základě výsledků těchto šetření systematicky odstraňovat překážky v přístupu sociálně vyloučených osob ke zdravotní péči.

5.2 INFORMACE O PLNĚNÍ ÚKOLŮ

ÚKOL 1

Implementovat program „zdravotně sociální pomocník“

MZ se v roce 2014 a počátku roku 2015 podílelo na přípravě Strategie romské integrace do roku 2020. Součástí Strategie je mj. opatření pro MZ týkající se rozvoje služeb na sociálně zdravotním pomezí.

Úkoly plynoucí z relevantních věcných doporučení MZ uvedených v materiálu Informace o naplňování dekády romské inkluze 2005–2015 v roce 2011

MZ může v rámci své gesce ručit pouze za postgraduální vzdělávání. Uvedená problematika je obsahem kurzu Základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy, který byl informací zveřejněnou ve Věstníku MZ, částka 1, leden 2013 opětovně stanoven povinnou součástí vzdělávacích programů všech lékařských oborů. Realizací tohoto kurzu zajišťují jednotlivá akreditovaná pracoviště, především lékařské fakulty podílející se na postgraduálním vzdělávání lékařů a institut postgraduálního vzdělávání ve

zdravotnictví. Dotčené akreditované subjekty byly dopisem ze dne 25.09.2013 informovány o možnosti využít při výuce podklady zajišťované a shromažďované Radou vlády pro záležitosti romské menšiny. Nově bylo také při akreditaci Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci doporučeno zařadit do výuky komunikaci s příslušníky jiných kulturních okruhů a Romy.

V rámci kvalifikačního vzdělávání v oboru Všeobecná sestra je nedílnou součástí studia předmět Multikulturní ošetřovatelství. Předmět se zabývá kulturou minoritních skupin a zdůrazňuje transkulturní přístup sestry v ošetřovatelském procesu. Dalším vyučovaným předmětem je Komunikace, která je koncipován jako teoreticko-praktický: naučí zásadám a dovednostem adekvátní komunikace nejen s pacienty, ale i se spolupracovníky, s rodinnými příslušníky a dalšími osobami.

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci vzděláváni ve vzdělávacích programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním a odborným modulem. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetřovatelské péče apod.

V rámci epidemiologie infekčních nemocí se sleduje výskyt případů virové hepatitidy A a dysenterie, která souvisí s nízkým hygienickým standardem. V rámci tohoto šetření při výskytu uvedených infekcí je pracovníky orgánů ochrany veřejného zdraví (OOVZ) prováděna edukace v rodinách, směřující k vysvětlení základních pravidel dodržování osobní hygieny.

Co se týká odstraňování překážek v dostupnosti zdravotní péče, z pohledu platného práva takové překážky neexistují. Pokud nastane situace, že praktický lékař odmítne registrovat kteroukoli osobu, je zákonem daný postup, jak se registrace u praktického lékaře domoci (povinnost zdravotních pojišťoven zajistit svým klientům dostupnou zdravotní péči je stanovena zákonem č. 48/1997 Sb.).

6 BOJ PROTI KORUPCI A ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ROMSKÝCH ŽEN A MUŽŮ

V oblasti antidiskriminačních opatření ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu připravoval v oblasti antidiskriminačních opatření legislativní návrhy zrušení RVP ZV LMP, odškodnění neprávem sterilizovaných žen (týkající se z velké části romských žen sterilizovaných v období 1971-1991) a rozšíření pravomocí Veřejné ochránkyně práv. Návrh na zrušení RVP ZV LMP, který byl vypracován na podnět Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, nebyl nakonec předložen vládě, jelikož mezitím došlo k zařazení tohoto požadavku do strategických materiálů MŠMT, jakožto jedné z klíčových priorit na rok 2015. Předložení návrhu odškodnění neprávem sterilizovaných žen je plánováno v průběhu roku 2015. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, schválila vláda na svém zasedání dne 08.12.2014. Návrh počítal s novou pravomocí Veřejného ochránce práv obracet se na Ústavní soud ve věci zrušení zákonů či jejich částí a možnosti podávat veřejnou žalobu proti diskriminaci. Jednalo by se o mimořádná oprávnění, která by ochránce využíval v zásadních případech, v nichž se nepodařilo dosáhnout změny situace či zákona jiným způsobem.

Kancelář veřejného ochránce práv se ve vztahu k Romům zabývala v roce 2014 především problematikou bydlení. Diskriminaci z důvodu etnicity namítalo v podnětech doručených ochránkyni v průběhu roku 2014 46 osob, z nichž většina byli Romové. Objevovaly se ale i případy namítané pozitivní diskriminace Romů ze strany většinové společnosti. Tyto podněty ochránkyně vyřizovala vysvětlujícími dopisy často vyvracející lživé zprávy kolující po internetu (hoaxy). Dle ochránkyně stále panuje trend nepodávání stížností na diskriminace (tzv. under-reporting).